

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MELCHIORA WATHELETA
přednesené dne 17. března 2016¹

Věc C-567/14

**Genentech Inc.
proti
Hoechst GmbH, dříve Hoechst AG,
Sanofi-Aventis Deutschland GmbH**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná cour d'appel de Paris (Odvolací soud v Paříži, Francie)]

„Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce — Žaloba na neplatnost rozhodčího nálezu — Hospodářská soutěž — Článek 101 SFEU — Kartelová dohoda — Nevýhradní licenční smlouva k patentům — Zrušení patentů — Neexistence porušení práv vyplývajících z patentu — Dopad — Povinnost k úhradě poplatků“

I – Úvod

1. Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 101 SFEU. Cour d'appel de Paris (Odvolací soud v Paříži) se dotazuje na to, zda tento článek brání povinnosti uložené nabyvateli licence k patentu hradit po celou dobu platnosti smlouvy až do jejího ukončení licenční poplatky, a to i když nedošlo k porušení práv vyplývajících z patentu nebo patentů, na které se licence vztahuje, nebo byl takový patent nebo patenty zrušeny.

2. Tato žádost byla předložena v rámci žaloby na neplatnost rozhodčích nálezů vydaných ve sporu mezi Genentech Inc., společností založenou podle práva státu Delaware (Spojené státy americké) (dále jen „Genentech“), a Hoechst GmbH, dříve Hoechst AG (dále jen „Hoechst“) a Sanofi-Aventis Deutschland GmbH (dále jen „Sanofi-Aventis“), společnostmi založenými podle německého práva.

¹ — Původní jazyk: francouzština.

II – Právní rámec

A – *Unijní právo*

3. Článek 101 SFEU stanoví:

„1. S vnitřním trhem jsou neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu, zejména ty, které:

- a) přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky;
- b) omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, technický rozvoj nebo investice;
- c) rozdělují trhy nebo zdroje zásobování;
- d) uplatňují vůči obchodním partnerům rozdílné podmínky při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodněni v hospodářské soutěži;
- e) podmiňují uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně, ani podle obchodních zvyklostí s předmětem těchto smluv nesouvisejí.

2. Dohody nebo rozhodnutí zakázané podle tohoto článku jsou neplatné od počátku.

3. Odstavec 1 však může být prohlášen za neúčinný pro:

- dohody nebo kategorie dohod mezi podniky,
- rozhodnutí nebo kategorie rozhodnutí sdružení podniků a
- jednání ve vzájemné shodě nebo jejich kategorie,

kteří přispívají ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku, přičemž vyhrazení spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících, a které

- a) neukládají příslušným podnikům omezení, jež nejsou k dosažení těchto cílů nezbytná;
- b) neumožňují těmto podnikům vyloučit hospodářskou soutěž ve vztahu k podstatné části výrobků tímto dotčených.“

B – *Francouzské právo*

4. Článek 1518 občanského soudního řádu (code de procédure civile) stanoví:

„Proti nález, který byl ve Francii vydán v oblasti mezinárodního rozhodčího řízení, lze podat pouze žalobu na neplatnost.“

5. Článek 1520 občanského soudního řádu stanoví:

„Žalobu na neplatnost lze podat pouze v těchto případech:

1. Rozhodčí soud se neprávem prohlásil za příslušný nebo za nepřislušný; nebo
2. Rozhodčí soud byl ustanoven v rozporu s právními předpisy; nebo
3. Rozhodčí soud rozhodl v rozporu s úkolem, který mu byl svěřen; nebo
4. Nebyla dodržena zásada kontradiktornosti; nebo
5. Uznání nebo výkon rozhodčího nálezu je v rozporu mezinárodním veřejným pořádkem.“

III – Skutkové okolnosti sporu v původním řízení a předběžná otázka

6. Dne 6. srpna 1992 společnost Behringwerke AG (dále jen „Behringwerke“)², založená podle německého práva, udělila společnosti Genentech nevýhradní celosvětovou licenci (dále jen „licenční smlouva“) na využívání aktivátoru lidského cytomegaloviru (CMV), který umožňuje zvýšit efektivitu buněčného procesu používaného při výrobě proteinů (dále jen „aktivátor“). Na tuto technologii byl udělen evropský patent č. EP 0173 177 53 ze dne 22. dubna 1992 (dále jen „patent EP 177“), jakož i dva patenty ve Spojených státech amerických, a sice ze dne 15. prosince 1998 (dále jen „patent US 522“) a ze dne 17. dubna 2001 (dále jen „patent US 140“). Dne 12. ledna 1999 byl patent EP 177 zrušen Evropským patentovým úřadem (EPO).

7. Licenční smlouva se řídila německým právem.

8. Z ustanovení čl. 3 odst. 1 licenční smlouvy vyplývá, že se společnost Genentech zavázala uhradit jako protihodnotu za využívání aktivátoru:

- jednorázový poplatek ve výši 20 000 německých marek (DEM) (asi 10 225 eur) jako náklady na udělení licence,
- pevný roční poplatek ve výši 20 000 DEM (asi 10 225 eur) na výzkumné účely,
- tzv. běžný poplatek ve výši 0,5 % z výše tržeb z prodeje „konečných výrobků“³ (dále jen „běžný poplatek“).

9. Genentech zaplatila jednorázový a roční poplatek, běžný poplatek však nikdy neuhradila.

10. Dne 30. června 2008 vznesly společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis na Genentech dotaz týkající se konečných výrobků, v nichž se používají patentované materiály nebo procesy a které zakládají nárok na úhradu běžných poplatků.

2 — Právním nástupcem Behringwerke se následně stala společnost Hoechst. Od července 2005 je Hoescht dceřinou společností společnosti Sanofi-Aventis, která drží 100 % jejího základního kapitálu.

3 — Tento termín vymezuje licenční smlouva jako „obchodovatelné zboží zahrnující licencovaný výrobek, které se prodává ve formě umožňující jeho podávání pacientům k léčebným účelům nebo je používáno v rámci diagnostického postupu a jehož cílem ani účelem uvedení na trh není změna složení, zpracování, přebalení nebo změna značení před jeho použitím“. Podle této smlouvy se „licencovaný výrobek“ rozumí „materiály (včetně organismů), jejichž výroba, používání nebo prodej by v případě neexistence této smlouvy porušovaly jeden nebo několik patentových nároků, jejichž doba platnosti neuplynula, zahrnutých v právech spojených s patenty, které jsou předmětem licence“.

11. Dopisem ze dne 27. srpna 2008 oznámila společnost Genentech společností Hoechst a Sanofi-Aventis výpověď licenční smlouvy, jejíž právní účinky nastaly o dva měsíce později⁴.

12. Společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis měly za to, že Genentech použila aktivátor při rekombinační syntéze proteinů za účelem výroby Rituxanu⁵ a dalších léčivých přípravků, aniž uhradila běžné poplatky z prodeje všech těchto léčivých přípravků, a porušila tak licenční smlouvu, a proto dne 24. října 2008 podaly v souladu s rozhodčí doložkou sjednanou v článku 11 licenční smlouvy rozhodčí žalobu proti společnosti Genentech ke Cour internationale d'arbitrage de la Chambre de commerce internationale [Mezinárodní rozhodčí soud Mezinárodní obchodní komory (CCI)], který věc zaevidoval pod spisovou značkou 15900/JHN/GFG.

13. Dne 27. října 2008 podaly společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis k United States District Court for the Eastern District of Texas (Soud Spojených států pro východní obvod státu Texas, Spojené státy) žalobu proti společností Genentech a Biogen (dříve Biogen Idec) pro porušení práv vyplývajících z patentů US 522 a US 140. Genentech a Biogen podaly tentýž den žaloby na neplatnost patentů k United States District Court for the Northern District of California (Soud Spojených států pro severní obvod státu Kalifornie, Spojené státy).

14. Tato dvě řízení byla spojena před United States District Court for the Northern District of California (Soud Spojených států pro severní obvod státu Kalifornie, Spojené státy).

15. United States District Court for the Northern District of California (Soud Spojených států pro severní obvod státu Kalifornie, Spojené státy) dospěl dne 11. března 2011 k závěru, že k porušení práv vyplývajících z dotčených patentů nedošlo, a žalobu na neplatnost patentů zamítl s tím, že společnosti Genentech se nepodařilo její tvrzení dostatečně prokázat. Toto rozhodnutí dne 22. března 2012 potvrdil United States Court of Appeals for the Federal Circuit (Odvolací soud Spojených států pro federální obvod) a rozhodnutí nabylo právní moci.

16. Ve třetím částečném rozhodčím nález ze dne 5. září 2012 (dále jen „třetí částečný rozhodčí nález“)⁶ rozhodl rozhodce, kterého si strany sporu zvolily⁷, že společnost Genentech při výrobě Rituxanu⁸ použila aktivátor, „který byl po určité období – ať už oprávněně či neoprávněně – patentován, a to [patentem EP 177] a později [patenty US 522 a 140] [...]“⁸, a na základě toho uložil společnosti Genentech povinnost uhradit společností Hoechst a Sanofi-Aventis běžné poplatky z prodeje Rituxanu⁹ a výrobků se stejnými vlastnostmi⁹.

4 — Článek 8 odst. 3 licenční smlouvy stanoví, že „NABYVATEL LICENCE může tuto smlouvu a licence na jejím základě udělené ukončit doručením výpovědi s dvouměsíční výpovědní dobou společnosti BEHRINGWERKE, pokud se rozhodne, že přestane užívat licenční práva přiznaná těmito licencemi“.

5 — Aktivní látkou Rituxanu⁸ je rituximab. Tento léčivý přípravek je na trhu od roku 1998, a to ve Spojených státech pod obchodním názvem Rituxan⁸ a v Evropské unii pod názvem MabThera. Z odpovědí Genentech, jakož i Hoechst a Sanofi-Aventis na písemné otázky Soudního dvora vyplývá, že se rozhodčí nálezy dotčené v projednávané věci týkají celosvětového prodeje Rituxanu⁸ včetně prodeje tohoto léku pod názvem „MabThera“.

6 — Původním jazykem třetího částečného rozhodčího nálezu je angličtina. Společnost Genentech v řízení před předkládajícím soudem i před Soudním dvorem do spisu doplnila „volný“ překlad do francouzštiny, který bude použit v tomto stanovisku.

7 — Viz body 322 až 330 třetího částečného rozhodčího nálezu.

8 — Viz bod 326 třetího částečného rozhodčího nálezu.

9 — Viz bod 114 třetího částečného rozhodčího nálezu.

17. Tento rozhodce konstatoval, že společnost Genentech chtěla původně využívat aktivátor a zároveň se nedopustit protiprávního jednání¹⁰, a proto došlo k uzavření licenční smlouvy. Z toho dle jeho názoru vyplývalo, že obchodním účelem licenční smlouvy¹¹ bylo vyhnout se po dobu platnosti licenční smlouvy jakémukoliv řízení ohledně platnosti patentů US 522 a US 140¹². Podle rozhodce „takové příměří [nemohlo] trvat věčně, jelikož [licenční smlouva nemohla nebýt] jednou ze stran vypovězena v relativně krátkém časovém horizontu [...]“¹³.

18. Jakmile byl patent zaregistrován, nabyvatel licence, jako je Genentech, se podle rozhodce mohl cítit po získání licence na využívání tohoto patentu klidnější na rozdíl od třetí osoby, kterou to mohlo odradit od toho, aby nabyvateli licence konkurovala. Rozhodce tak měl za to, že na základě licenční smlouvy byla registrace patentu relevantní pro konstatování, že byl dán obchodní účel k uzavření předmětné licenční smlouvy, i když je otázka platnosti patentů irelevantní. V tomto ohledu rozhodce uvedl, že spor týkající se patentů může trvat léta, jak o tom svědčí souběžně probíhající řízení ve Spojených státech, a může s sebou nést značné náklady¹⁴. Společnost jako Genentech měla tudíž na uzavření takové smlouvy zájem.

19. Rozhodce proto rozhodl, že částky, které byly zaplacený nebo se staly splatnými podle licenční smlouvy, nelze vymáhat zpět, resp. zůstávají splatnými, i pokud byl patent zrušen nebo pokud činností nabyvatele licence nedošlo k porušení patentu¹⁵. Vzhledem k tomu, že obchodním účelem licenční smlouvy bylo zabránit soudním sporům týkajícím se patentu, rozhodce dospěl k závěru, že konečný výsledek řízení ve věci patentu nezavazuje poskytovatele licence k tomu, aby vrátil poplatky, které mu byly zaplacený, ukáže-li se, že je patent neplatný, a ani nezprošťuje nabyvatele licence povinnosti tyto poplatky uhradit v případě, že je předtím neuhradil, jako tomu bylo v případě společnosti Genentech.

20. Na základě těchto konstatování rozhodce určil, že podle licenční smlouvy je Genentech povinná uhradit společností Hoechst a Sanofi-Aventis běžné poplatky z prodeje Rituxanu vyrobeného v období od 15. prosince 1998 (den vydání patentu US 522) do 28. října 2008 (den ukončení platnosti smlouvy)¹⁶.

21. Rozhodce dále uložil společnosti Genentech povinnost uhradit společností Hoechst a Sanofi-Aventis částky ve výši 391 420,36 eura a 293 565,27 amerických dolarů (USD) (asi 260 000 eur) odpovídající jejich nákladům na zastoupení za období od 9. června 2011 do 5. září 2012.

22. Rozhodce si konečně vyhradil, že o určení výše dlužných poplatků, o nákladech rozhodčího řízení a o dalších nákladech zastoupení rozhodne v konečném rozhodčím nálezu.

10 — Viz bod 299 třetího částečného rozhodčího nálezu.

11 — Rozhodce měl za to, že podle německého práva, které se použije na licenční smlouvu, je třeba smlouvy vykládat nejen s ohledem na jejich ujednání, ale i s ohledem na jejich genezi, jejich systematické souvislosti a obchodní účel (v tomto smyslu viz bod 255 třetího částečného rozhodčího nálezu). Dospěl k závěru, že obchodními pohnutkami, které strany vedly k uzavření licenční smlouvy, byla skutečnost, že v okamžiku jejího uzavření společnost Behringwerke vlastnila patentovaný vynález (a to patent EP 177), který chtěla Genentech obchodně využít, aniž by podstupovala riziko porušení patentu (v tomto smyslu viz bod 258 třetího částečného rozhodčího nálezu). Tento rozhodce měl za to, že otázka platnosti patentu není podle německého práva, které uznává smluvní nárok na úhradu poplatků z licenční smlouvy, i když je předmětný patent nakonec zrušen, relevantní. Rozhodce konstatoval, že podle německého práva může osoba udělit rovněž licenci k nepatentovanému či nepatentovatelnému vynálezu (v tomto smyslu viz bod 292 třetího částečného rozhodčího nálezu).

12 — V tomto smyslu viz bod 307 třetího částečného rozhodčího nálezu.

13 — Viz bod 308 třetího částečného rozhodčího nálezu.

14 — Viz bod 313 třetího částečného rozhodčího nálezu.

15 — Viz bod 314 třetího částečného rozhodčího nálezu.

16 — V tomto smyslu viz bod 161 a bod 1 výroku třetího částečného rozhodčího nálezu.

23. Dne 25. února 2013 vydal rozhodce konečný rozhodčí nález, kterým uložil společnosti Genentech povinnost zaplatit společnosti Hoechst náhradu škody ve výši 108 322 850 eur včetně úroku z prodlení, náklady rozhodčího řízení ve výši 211 250 eur a náklady na zastoupení ve výši 634 649,88 eura a 555 907,23 USD (asi 490 778 eur)¹⁷.

24. V bodě 219 konečného rozhodčího nálezu rozhodce uvádí, že v rámci řízení Genentech opožděně namítala, že „snaha společnosti Hoechst vykládat [licenční smlouvu] způsobem, který jí umožní získat běžné poplatky bez ohledu na to, zda se na výrobky, o nichž se tvrdí, že jsou předmětem licence, vztahují patenty dotčené licencí či nikoliv, porušuje *antitrustové předpisy Evropské unie*“.

25. Rozhodce k tomu uvedl, že „společnost Genentech neupřesnila, *jak* by bylo [unijní právo hospodářské soutěže] porušeno, pokud by v rozhodčím řízení neuspěla. Německý zákon upravující licence umožňuje uzavírat licenční smlouvy za účelem využití know-how, které není patentováno, a může za tím účelem stanovit poplatky. Na tom nemůže nic změnit nepodložené tvrzení, že tato licence porušuje [unijní právo hospodářské soutěže]“¹⁸.

26. Genentech podala na základě článků 1518 a 1520 občanského soudního řádu ke cour d'appel de Paris (Odvolací soud v Paříži) žalobu na neplatnost třetího částečného rozhodčího nálezu, konečného rozhodčího nálezu, jakož i jeho dodatku.

27. Usnesením ze dne 3. října 2013 zamítl cour d'appel de Paris (Odvolací soud v Paříži) návrh společnosti Genentech na spojení žalob na neplatnost třetího částečného rozhodčího nálezu, konečného rozhodčího nálezu a dodatku do jednoho řízení.

28. V rámci řízení o prohlášení neplatnosti třetího částečného rozhodčího nálezu si cour d'appel de Paris (Odvolací soud v Paříži) klade otázku ohledně souladu licenční smlouvy s článkem 101 SFEU. Uvádí, že rozhodce měl za to, že po dobu platnosti licenční smlouvy je nabyvatel licence povinen hradit smluvní poplatky, ačkoli mělo zrušení patentu či patentů zpětný účinek. Podle cour d'appel de Paris (Odvolací soud v Paříži) vyvstává otázka, zda taková smlouva porušuje ustanovení článku 101 SFEU, jelikož stanoví nabyvateli licence povinnost platit poplatky, které se po zrušení patentu nebo patentů souvisejících s postoupenými právy staly bezpředmětnými, a nabyvatele licence tak „znevýhodňují v hospodářské soutěži“.

29. Za těchto okolností se cour d'appel de Paris (Odvolací soud v Paříži) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být ustanovení článku 101 SFEU vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby byla licenční smlouva, jež ukládá nabyvateli licence povinnost hradit poplatky již za samotné využívání práv spojených s patenty, jichž se týká licenční smlouva, považována v případě zrušení patentů za účinnou?“

30. Usnesením ze dne 18. listopadu 2015 prohlásil Cour de cassation (kasační soud, Francie) za nepřijatelný kasační opravný prostředek, který podaly společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis proti rozsudku cour d'appel de Paris (Odvolací soud v Paříži) ze dne 23. září 2014, kterým se rozhodl předložit Soudnímu dvoru předběžnou otázku.

17 — Tyto částky nebyly rozhodnutím a dodatkem ke konečnému nálezu, které byly vydány dne 25. února 2013 a které se týkaly výpočtu úroků dlužných společností Genentech společnosti Hoechst (dále jen „dodatek“), změněny.

18 — Viz bod 222 konečného rozhodčího nálezu.

IV – Řízení před Soudním dvorem

31. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce došla kanceláři Soudního dvora dne 9. prosince 2014. Písemná vyjádření předložily společnosti Genentech, Hoechst a Sanofi-Aventis, francouzská, španělská a nizozemská vláda, jakož i Evropská komise.

32. Účastnice řízení byly podle čl. 61 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora vyzvány, aby písemně odpověděly na otázky Soudního dvora, což učinily dne 18. prosince 2015.

33. Na jednání konaném dne 20. ledna 2016 přednesly společnosti Genentech, Hoechst a Sanofi-Aventis, francouzská a španělská vláda, jakož i Evropská komise svá ústní vyjádření.

V – Analýza

A – *K přípustnosti*

1. Ke vztahu předložené otázky k okolnostem sporu v původním řízení

34. Společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis, jakož i francouzská vláda se domnívají, že předběžná otázka vychází z chybného skutkového předpokladu. Předběžná otázka se sice týká souladu licenční smlouvy s článkem 101 SFEU „v případě zrušení *patentů*“¹⁹, avšak dne 12. ledna 1999 byl zrušen pouze patent EP 177, a nikoliv patenty US 522 a US 140²⁰. Předběžná otázka je tak dle jejich názoru bezpředmětná a měla by být prohlášena za nepřípustnou.

35. To, že předkládající soud hovoří v předložené otázce o zrušení „*patentů*“ (v množném čísle), ačkoliv došlo ke zrušení pouze jednoho patentu, podle mého názoru neznamená, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce vychází z chybného skutkového předpokladu.

36. Z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce totiž jasně vyplývá, že předkládající soud si je velmi dobře vědom toho, že patenty US 522 a US 140 zrušeny nebyly.

37. V tomto ohledu předkládající soud na straně 2 své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce uvádí, že na technologii, které se týká licenční smlouva, „bylo uděleno několik patentů, a to evropský patent [EP 177] ze dne 22. dubna 1992, jenž EPO *následně zrušil* dne 12. ledna 1999 z důvodu nesplnění požadavku novosti, patent [US 520] ze dne 15. prosince 1998 a konečně patent [US 140] ze dne 17. dubna 2001“²¹. Předkládající soud se o zrušení patentů US 522 a US 140 nikde nezmiňuje.

38. Dále pak předkládající soud na straně 3 své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce odkazuje na rozsudek United States District Court for the Northern District of California (Soud Spojených států pro severní obvod státu Kalifornie, Spojené státy) ze dne 11. března 2011, který dle jeho názoru „rozhodl, že Rituxan[®] předmětné patenty neporušuje“. Z toho plyne, že předkládající soud je obeznámen s obsahem tohoto rozsudku, kterým byla rovněž zamítnuta žaloba na neplatnost směřující proti patentům US 522 a US 140²².

19 — Zdůrazněno autorem tohoto stanoviska.

20 — Viz bod 6 tohoto stanoviska.

21 — Zdůrazněno autorem tohoto stanoviska.

22 — Viz níže body 13 až 15 tohoto stanoviska.

39. I když konečně rozhodce v bodech 193 a 194 třetího částečného rozhodčího nálezu uvedl, že United States District Court for Northern District of California (Soud Spojených států pro severní obvod státu Kalifornie, Spojené státy) patenty US 522 a US 140 zrušil, tato chyba se v konečném rozhodčím nálezu neobjevuje. Rozhodce naopak v bodě 50 konečného rozhodčího nálezu jednoznačně uvádí, že žaloba společnosti Genentech na neplatnost patentů US 522 a US 140 byla zamítnuta.

40. Ačkoliv je pravda, že tři žaloby na neplatnost podané ke cour d'appel de Paris (Odvolací soud v Paříži) proti třetímu částečnému rozhodčímu nálezu, konečnému rozhodčímu nálezu a dodatku nejsou spojeny ke společnému řízení²³, ze spisu předloženého Soudnímu dvoru jasně vyplývá, že spolu vzájemně souvisejí. Sám předkládající soud ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce přistupuje k těmto třem rozhodčím nálezhům jako k celku²⁴. Není tak pochyb o tom, že by došlo k chybnému skutkovému předpokladu.

41. Existence či neexistence údajného chybného skutkového předpokladu nebude mít tak či onak žádný vliv na můj návrh odpovědi na předběžnou otázku položenou předkládajícím soudem, která se týká jak případu zrušení patentu (v daném případě patentu EP 177), tak případu, kdy nedošlo k porušení patentu (v daném případě patentů US 522 a US 140).

42. Jak totiž uvedla Komise ve své odpovědi na písemné otázky Soudního dvora, „rozhodce dospěl v [t]řetím částečném [r]ozhodčím [n]álezu k závěru, že účelem [licenční] smlouvy nebylo upravit vrácení poplatků nebo upuštění od požadavku jejich úhrady pro případ, že by se následně ukázalo, že je některý z patentů neplatný nebo že k jeho porušení nedošlo. Účel licenční smlouvy spočíval podle výkladu z hlediska německého práva a průběhu vyjednávání mezi stranami v ochraně uživatele patentu či patentů – tedy společnosti Genentech – před řízením ve věci patentu/patentů, které by mohlo být zdouhavé a nákladné. Z toho vyplývá, že skutečnost, že by americké patenty mohly být považovány za neplatné nebo že by se mohlo mít za to, že k jejich porušení nedošlo, nemění rozsah povinnosti společnosti Genentech hradit poplatky“.

2. K možnosti Soudního dvora poskytnout předkládajícímu soudu užitečnou odpověď

43. Společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis, jakož i francouzská vláda se domnívají, že Soudní dvůr nemůže poskytnout předkládajícímu soudu užitečnou odpověď.

44. V tomto ohledu francouzská vláda poukazuje na to, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce neupřesňuje skutkové a právní okolnosti potřebné pro uplatnění článku 101 SFEU a nařízení Komise (ES) č. 772/2004 ze dne 27. dubna 2004 o použití čl. [101] odst. 3 [SFEU] na určité kategorie dohod o převodu technologií²⁵, jako jsou skutečné podmínky fungování a struktura dotyčného trhu, povaha licenční smlouvy jako smlouvy mezi konkurenty nebo vzájemné dohody a ustanovení německého práva, kterými se tato smlouva řídila.

45. Jsem toho názoru, že tyto argumenty musí být odmítnuty, jelikož vyslovím závěr, že v souladu s rozsudkem Ottung (320/87, EU:C:1989:195) z čl. 101 odst. 1 a 2 SFEU nevyplývá, že by třetí částečný rozhodčí nálezh musel být prohlášen za neplatný²⁶. Nařízení o výjimce²⁷, na které poukazuje francouzská vláda, totiž aplikují čl. 101 odst. 3 SFEU na kategorie dohod o převodu technologií a odpovídající jednání ve vzájemné shodě, kterých se účastní pouze dva podniky a *na něž se vztahuje čl. 101 odst. 1 SFEU*, což podle mého názoru není případ projednávané věci.

23 — Viz bod 27 tohoto stanoviska.

24 — Viz mj. stanovisko společnosti Genentech přednesené před předkládajícím soudem (citováno v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce), v němž se domáhá neplatnosti třetího rozhodčího nálezu, konečného rozhodčího nálezu a dodatku.

25 — Úř. věst. L 123, s. 11, Zvl. vyd. 08/003, s. 74.

26 — Viz body 84 až 97 tohoto stanoviska.

27 — Právním základem všech tří předmětných nařízení je nařízení Rady č. 19/65/EHS ze dne 2. března 1965 o použití čl. [101] odst. 3 [SFEU] na určité kategorie dohod a jednání ve vzájemné shodě (Úř. věst. 1965, L 36, s. 533, Zvl. vyd. 08/001, s. 11).

46. Každopádně mám za to, že Soudní dvůr nemá k dispozici dostatek údajů k tomu, aby v případě, že se s mým závěrem neztotožní, takovou analýzu provedl.

47. Námitku nepřipustnosti týkající se aplikace uvedených nařízeních o výjimce by bylo možné přijmout pouze tehdy, pokud by se Soudní dvůr s mým závěrem neztotožnil.

3. K pravomoci předkládajícího soudu položit předběžnou otázku Soudnímu dvoru

48. Společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis tvrdí, že na předběžnou otázku nelze odpovědět, aniž by došlo k porušení francouzského práva, které zakazuje meritorní přezkum mezinárodních rozhodčích nálezů až na případ flagrantního porušení mezinárodního veřejného pořádku²⁸.

49. Nejedná-li se o takové flagrantní porušení (jako v případě kartelové dohody), společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis rozlišují situaci, kdy nebyla otázka souladu smlouvy mezi podniky s článkem 101 SFEU v mezinárodním rozhodčím nálezů zmíněna, přičemž v takové situaci by účinnost práva hospodářské soutěže mohla být narušena, a situaci, kdy se rozhodčí nález takovou otázkou zabýval. V druhém z těchto případů, o který se jedná v projednávané věci, by dle jejich názoru musel předkládající soud na základě odpovědi na předběžnou otázku meritorně přezkoumat třetí částečný rozhodčí nález, jelikož otázka zrušení patentů, která je předmětem předběžné otázky, byla vznesena a projednána před rozhodcem.

50. V tomto ohledu připomínám, že v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy stanovené článkem 267 SFEU je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti projednávané věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade.

51. Pokud se otázky položené vnitrostátními soudy týkají výkladu ustanovení unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout, ledaže je zjevné, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ve skutečnosti směřuje k tomu, aby Soudní dvůr prostřednictvím fiktivního sporu přiměla k rozhodnutí, nebo k tomu, aby poskytl poradní stanoviska k obecným nebo hypotetickým otázkám, že požadovaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu nebo také že Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny²⁹.

52. Dle mého názoru nic nenasvědčuje tomu, že by položená otázka byla hypotetická nebo že by výklad unijního práva neměl žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu, který probíhá před předkládajícím soudem a který se týká článku 101 SFEU. Mimoto se domnívám, že Soudní dvůr má k dispozici skutkové a právní poznatky nezbytné k tomu, aby poskytl na položenou otázku užitečnou odpověď.

53. Dále pouze pro informaci uvádím, že Cour de cassation (kasační soud) prohlásil kasační opravný prostředek podaný společnostmi Hoechst a Sanofi-Aventis proti rozsudku cour d'appel de Paris (Odvolací soud v Paříži) ze dne 23. září 2014, kterým bylo rozhodnuto o předložení projednávané předběžné otázky Soudnímu dvoru, za nepřipustný.

54. Mám tudíž za to, že předběžná otázka je přípustná a je třeba na ni odpovědět.

28 — Viz cour d'appel de Paris, 18. listopadu 2004, Thalès, RG č. 2002/19606, s. 9; Cour de cassation, první občanskoprávní senát, 4. června 2008, Cytec, č. 06-15.320, Bull. civ. I, č. 162, s. 4.

29 — Viz usnesení EBS Le Relais Nord-Pas-de-Calais (C- 240/12, EU:C:2013:173, bod 12 a citovaná judikatura).

B – *K věci samé*

1. K rozsahu přezkumu mezinárodních rozhodčích nálezů z hlediska norem evropského veřejného pořádku

55. Ve svém písemném vyjádření francouzská vláda připomíná, že v bodě 32 rozsudku *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269) Soudní dvůr rozhodl, že přezkum mezinárodních rozhodčích nálezů soudy členských států, při němž vyvstávají otázky unijního práva, může mít „podle okolností větší či menší rozsah“, a to v závislosti na pravidlech, která členské státy přijaly v rámci jejich procesní autonomie. Na základě toho francouzská vláda tvrdí, že ustanovení francouzského práva, podle kterých francouzské soudy nemohou meritorně přezkoumat mezinárodní rozhodčí nálezy a v rámci žalob na neplatnost směřujících proti takovému mezinárodnímu rozhodčímu nálezu, jako je rozhodčí nález dotčený v projednávané věci, je jejich přezkum omezen na zjišťování „flagrantního“ porušení³⁰ mezinárodního veřejného pořádku, jsou v souladu se zásadou efektivity zakotvenou v unijním právu.

56. Společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis tvrdí³¹, že v rozsudku *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269) sice Soudní dvůr rozhodl, že vnitrostátní soud, kterému je předložena žaloba na neplatnost mezinárodního rozhodčího nálezu, musí podle vnitrostátních procesních pravidel vyhovět žalobě na neplatnost, která se zakládá na porušení článku 101 SFEU, avšak předmětná procesní pravidla francouzského práva zakazují meritorní přezkum mezinárodních rozhodčích nálezů a rozsah tohoto přezkumu omezují na „flagrantní“ porušení³².

57. Dle názoru společností Hoechst a Sanofi-Aventis přitom vzhledem k tomu, že otázka případného rozporu licenční smlouvy s článkem 101 SFEU byla vznesena a projednána před rozhodcem, který ji zamítl, nelze na předběžnou otázku odpovědět bez meritorního přezkumu třetího částečného rozhodčího nálezu, neboť taková licenční smlouva, jako je licenční smlouva dotčená v projednávané věci, podle ní není omezením porušujícím článek 101 SFEU z hlediska svého účelu, takže článek 101 SFEU neporušuje flagrantně.

58. Taková omezení rozsahu³³ přezkumu mezinárodních rozhodčích nálezů ve francouzském právu, jako uvádí Hoechst a Sanofi-Aventis, jakož i francouzská vláda, tj. flagrantní porušení mezinárodního veřejného pořádku a vyloučení přezkumu rozhodčího nálezu za podobné porušení, pokud byla otázka veřejného pořádku vznesena a projednána před rozhodčím soudem, jsou podle mého názoru v rozporu se zásadou efektivity zakotvenou v unijním právu.

59. S poukazem na systém přezkumu souladu mezinárodních rozhodčích nálezů s unijním právem na základě výhrady veřejného pořádku tak, jak jej Soudní dvůr stanovil v rozsudku *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269), který se týkal stejně jako v projednávané věci žaloby na neplatnost mezinárodního rozhodčího nálezu pro rozpor s veřejným pořádkem a který Soudní dvůr potvrdil

30 — Viz Cour de cassation, první občanskoprávní senát, 4. června 2008, *Cytec*, č. 06-15.320, Bull. civ. I, č. 162, s. 4.

31 — Viz body 48 a 49 tohoto stanoviska.

32 — Viz Cour d'appel de Paris, 18. listopadu 2004, *Thalès*, RG č. 2002/19606, s. 9. Toto řešení bylo potvrzeno v rozsudku *Cytec* (Cour de cassation, první občanskoprávní senát, 4. června 2008, *Cytec*, č. 06-15.320, Bull. civ. I, č. 162, s. 4). Obě věci se týkaly porušení unijního práva hospodářské soutěže.

33 — Vzhledem k tomu, že žaloba na neplatnost se podle článku 1520 občanského soudního řádu týká mezinárodních rozhodčích nálezů vydaných ve Francii, je předmětem přezkumu samotný mezinárodní rozhodčí nález, a nikoliv výchozí institut obsahující rozhodčí doložku, na jehož základě k rozhodčímu řízení došlo, tj. v projednávané věci licenční smlouva. Je pravda, že mezinárodní rozhodčí nálezy nejsou dohodami mezi podniky ve smyslu článku 101 SFEU, nýbrž mezinárodními soudními rozhodnutími, která se neváží na právní řád státu, ale na mezinárodní rozhodčí řád (viz Cour de cassation, první občanskoprávní senát, 8. července 2015, *Ryanair*, č. 13-25.846, FR:CCASS:2015:C100797; v tomto smyslu viz též Cour de cassation, první občanskoprávní senát, 23. března 1994, *Hilmarton Ltd*, č. 92-15137, Bull. civ. I, č. 104, s. 79; Cour de cassation, první občanskoprávní senát, 29. června 2007, *PT Putrabali Adyamulia*, č. 05-18053, Bull. civ. I, č. 250). Z rozsudku *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269) nicméně jasně vyplývá, že mezinárodní rozhodčí nález je třeba zrušit, pokud přiznává účinky dohodě mezi podniky, která je v rozporu s článkem 101 SFEU, i když samotný nález není takovou dohodou mezi podniky. Pokud by tomu tak nebylo, mohly by strany vyjmout dohody narušující hospodářskou soutěž z působnosti článku 101 SFEU tím, že by do nich vložily rozhodčí doložku.

v rozsudku *Gazprom* (C-536/13, EU:C:2015:316), který se týkal žádosti o uznání a výkon mezinárodního rozhodčího nálezu napadeného pro rozpor s veřejným pořádkem, je třeba připomenout, že podle Soudního dvora nelze rozhodčí neboli tzv. „smluvní“ soudy³⁴ považovat za soudy členských států ve smyslu článku 267 SFEU. Nemohou tudíž Soudnímu dvoru pokládat předběžné otázky. Soulad rozhodčích nálezů (mezinárodních či nikoliv) s unijním právem proto musí v případě žaloby na neplatnost³⁵, návrhu na prohlášení vykonatelnosti³⁶ nebo jakéhokoliv jiného prostředku nápravy nebo formy přezkumu upravené použitelným vnitrostátním právem posoudit soudy členských států ve smyslu článku 267 SFEU, a to případně s využitím mechanismu řízení o předběžné otázce³⁷.

60. Systém přezkumu souladu mezinárodních rozhodčích nálezů s hmotným unijním právem na základě výhrady veřejného pořádku v rámci žalob směřujících proti uznání a výkonu nebo v rámci žalob na neplatnost je tedy jinými slovy koncipován tak, že jej provádí až v následné fázi soudy členských států, a nikoli v počáteční fázi soudy rozhodčí³⁸.

61. Poslání rozhodců v mezinárodní obchodní arbitráži totiž spočívá ve správném výkladu a aplikaci smlouvy, kterou jsou strany sporu vázány. Při plnění tohoto poslání se může samozřejmě stát, že rozhodčí aplikují unijní právo, tvoří-li součást práva použitelného na smlouvu (*lex contractus*) nebo práva použitelného na rozhodčí řízení (*lex arbitri*). Přezkum dodržování norem evropského veřejného pořádku je nicméně úkolem soudů členských států, a nikoliv rozhodců, a to buď v rámci žaloby na neplatnost, nebo v rámci řízení o uznání a výkonu³⁹.

62. Tento systém tedy funguje opačným způsobem než systém vzájemné důvěry zavedený nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech⁴⁰, který svěřuje dohled nad dodržováním unijního práva použitelného na rozhodování ve věci samé včetně norem evropského veřejného pořádku soudu rozhodujícímu ve věci samé (tedy v počáteční fázi), a nikoliv soudu rozhodujícímu o uznání a výkonu v následné fázi⁴¹.

34 — Viz rozsudek *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269, bod 34). Tento pojem používám, abych je odlišil od některých rozhodčích soudů, u nichž Soudní dvůr rozhodl, že splňují kritéria stanovená v judikatuře pro to, aby mohly položit předběžnou otázku (viz rozsudek *Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta*, C-377/13, EU:C:2014:1754, jakož i usnesení *Merck Canada*, C-555/13, EU:C:2014:92). Na základě této judikatury mohou předběžné otázky Soudnímu dvoru předložit rozhodčí soudy, kterým je předložena věc v rámci Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států (Úmluva ICSID). V tomto smyslu viz Basedow, J., „EU Law in International Arbitration: Referrals to the European Court of Justice“, *Journal of International Arbitration*, sv. 32, 2015, s. 367, s. 376 až 381. Jelikož množství a význam rozhodčích řízení v oblasti investic, z nichž vyvstávají otázky aplikace unijního práva, narůstá, a to zejména v oblasti státních podpor, možnost rozhodčích soudů položit předběžné otázky by mohla přispět ke správné a účinné aplikaci unijního práva.

35 — Tak je tomu v případě předkládajícího soudu v projednávané věci, jakož v případě nizozemských soudů ve věci, v níž byl vydán rozsudek *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269).

36 — Tak tomu bylo v případě litevských soudů ve věci, ve které byl vydán rozsudek *Gazprom* (C-536/13, EU:C:2015:316) a kde se jednalo o to, zda předmětný mezinárodní rozhodčí náleží představuje „anti-suit injunction“ v rozporu s veřejným pořádkem ve smyslu článku V. odst. 2 písm. b) Úmluvy o uznávání a výkonu cizích rozhodčích nálezů podepsané v New Yorku dne 10. června 1958 (*Sbírka úmluv Organizace spojených národů*, svazek 330, s. 3).

37 — Viz rozsudek *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269, body 32, 33 a 40). V tomto smyslu viz rovněž rozsudek Högsta domstolen (Nejvyšší soud, Švédsko) ze dne 17. června 2015 ve věci č. T-5767-13, *Systembolaget v. The Absolute Company*, bod 23.

38 — Samozřejmě existují výjimky, jako asistence poskytnutá v počáteční fázi (státním) soudem v místě rozhodčího řízení jakožto soudem nápomocným rozhodčímu řízení. Účelem těchto výjimek nicméně není zajistit dodržování unijního práva. V tomto smyslu viz věc, v níž byl vydán rozsudek *Rich* (C-190/89, EU:C:1991:319), který se týkal ustavení rozhodčího soudu.

39 — Odlišná situace může nastat v kontextu mezinárodního rozhodčího řízení v oblasti investic, kde některé režimy jako Úmluva ICSID neumožňují, aby soudy členských států přezkoumávaly soulad mezinárodních rozhodčích nálezů s evropským veřejným pořádkem (viz konkrétně články 53 a 54 této úmluvy). Pokud právní režimy jako Úmluva ICSID zavazují členské státy vůči třetím státům, spadají pod článek 351 SFEU. Kolizím mezinárodního rozhodčího řádu a unijního právního řádu by bylo možné se vyhnout, pokud by mohly rozhodčí soudy předkládat Soudnímu dvoru předběžné otázky (viz poznámka pod čarou 34).

40 — Úř. věst. L 351, s. 1.

41 — V tomto smyslu viz bod 33 rozsudku *Renault* (C-38/98, EU:C:2000:225), v němž Soudní dvůr rozhodl, že „soud dožádaného státu nemůže – aniž by zpochybnil cíl úmluvy – odmítnout uznat rozhodnutí jiného smluvního státu pouze z důvodu, že má za to, že bylo v tomto rozhodnutí vnitrostátní nebo [unijní] právo nesprávně aplikováno. Naopak je třeba mít za to, že systém opravných prostředků zavedený v každém smluvním státě, který je doplněn mechanismem řízení o předběžné otázce podle článku [267 SFEU], poskytuje v takových případech právním subjektům dostatečnou záruku“. Soudní dvůr dále v bodě 34 tohoto rozsudku uvedl, že „případně právní pochybení, jakým je pochybení dotčené ve věci v původním řízení, není zjevným porušením právní normy považované v právním řádu dožádaného státu za zásadní“.

63. Na tomto základě posoudím dvě omezení, která ukládá francouzské právo.

a) Flagrantní čili zjevné porušení veřejného pořádku

64. Pokud by měl být přezkum mezinárodního rozhodčího nálezu z hlediska norem evropského veřejného pořádku (v jejichž případě jde již o velmi omezenou kategorii norem unijního právního řádu) omezen na zjevná či flagrantní porušení článku 101 SFEU, byl by iluzorní, neboť dohody nebo jednání způsobilé omezit nebo narušit hospodářskou soutěž jsou „často utajované“⁴², což by v řadě případů právním subjektům znemožnilo (či nadměrně ztížilo) výkon práv, která jim přiznává unijní právo hospodářské soutěže.

65. Jak totiž připouští společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis v bodě 21 jejich písemného vyjádření, jakož i jejich právní expert v bodě 5 jeho stanoviska⁴³, takto extrémně omezený přezkum by se týkal pouze „[n]ejzřejmějších porušení [článku 101 SFEU], jako jsou dohody o určování cen nebo o rozdělení trhu“. Omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledku by se tak zcela vymkla přezkumu soudu rozhodujícího o neplatnosti, jelikož k tomu, aby byla existence takových omezení konstatována, by bylo potřeba více než minimální přezkum rozhodčího nálezu po věcné stránce, k čemuž nejsou francouzské soudy oprávněny.

66. Ačkoliv jsou porušení hospodářské soutěže v článku 101 SFEU rozdělena v závislosti na jejich zjevnosti a škodlivosti⁴⁴ na omezení z hlediska účelu a omezení z hlediska důsledku, nelze z něj dovodit, že by bylo možné některá z těchto omezení hospodářské soutěže tolerovat. Článek 101 SFEU totiž výslovně zakazuje dohody mezi podniky, „jejichž účelem nebo důsledkem“⁴⁵ je omezení hospodářské soutěže. Buď se tedy jedná o porušení článku 101 SFEU a v takovém případě je dohoda mezi podniky od počátku neplatná, anebo o takové porušení nejde.

67. V tomto smyslu je proto irrelevantní, zda je norma veřejného pořádku porušena flagrantně či nikoliv. Žádný systém nemůže akceptovat porušování nejzákladnějších norem, které jsou součástí jeho veřejného pořádku, a to bez ohledu na to, zda jde o porušení flagrantní, zřejmé či nikoliv.

b) Nemožnost přezkoumat mezinárodní rozhodčí nález z důvodu porušení veřejného pořádku v případě, že tato otázka byla vznesena a projednána před rozhodčím soudem, jelikož by tím došlo k věcnému přezkumu uvedeného rozhodčího nálezu

68. V bodě 36 rozsudku *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269) Soudní dvůr rozhodl, že článek 101 SFEU (dříve článek 81 ES) je „základním ustanovením, které má zásadní význam pro plnění úkolů svěřených [Unii], zejména pak pro fungování vnitřního trhu“⁴⁶.

42 — Rozsudek *Courage a Crehan* (C-453/99, EU:C:2001:465, bod 27).

43 — Profesor Laurence Idot připouští, že jeho tvrzení by mělo ten důsledek, že „až na výjimečný případ rozhodčího nálezu, který by přiznával účinky např. kartelové dohody, by se státní soud v rámci žaloby proti rozhodčímu nálezu nemohl zabývat meritorní otázkou práva hospodářské soutěže, jestliže byla vznesena a projednána před rozhodčím soudem“.

44 — Viz rozsudek *CB v. Komise* (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, body 48 až 52).

45 — Zdůrazněno autorem tohoto stanoviska.

46 — Soudní dvůr opřel tento závěr o čl. 3 písm. g) Smlouvy ES (nyní čl. 3 odst. 1 písm. b) SFEU). Jak jsem již objasnil v bodě 182 mého stanoviska ve věci *Gazprom* (C-536/13, EU:C:2014:2414), „nesouhlasím s výkladem [rozsudku] *Eco Swiss* (EU:C:1999:269, bod 36) [...], podle něhož postačuje samotná skutečnost, že určitá oblast spadá do výlučných nebo sdílených pravomocí Unie podle článků 3 SFEU a 4 SFEU, k povýšení ustanovení unijního práva na úroveň ustanovení veřejného pořádku. Kdyby tomu tak bylo, měl by povahu veřejného pořádku [...] celý soubor unijního práva sahající od Listiny základních práv Evropské unie až po směrnici o tlakových zařízeních“. V bodě 177 téhož stanoviska jsem s odkazem na bod 304 rozsudku *Kadi a Al Barakaat International Foundation v. Rada a Komise* (C-402/05 P a C-415/05 P, EU:C:2008:461) vysvětlil, že součástí evropského veřejného pořádku mohou být pouze „zásady, které patří mezi samotné základy právního řádu [Unie]“, takže nelze jejich „porušení [...] *trpět*, protože by bylo nepřijatelné z hlediska svobodného a demokratického právního státu“. Jedná se tedy o „kogentní norm[y] natolik *zásadní* pro [unijní] právní řád, že z n[ich] nelze činit žádnou odchylku v kontextu projednávané věci“ (viz bod 100 mého stanoviska ve věci *Bogendorff von Wolfersdorff*, C-438/14, EU:C:2016:11). Články 101 a 102 SFEU jsou v tomto smyslu základními a podstatnými ustanoveními pro fungování vnitřního trhu, bez nichž by Unie nefungovala a jejichž porušení, ať už flagrantní, zjevné či nikoliv, by bylo z hlediska unijního právního řádu nepřijatelné.

69. Kromě toho Soudní dvůr v bodě 37 rozsudku *Gazprom* (C-536/13, EU:C:2015:316) rozhodl, že rozhodčí soudy nejsou vázány zásadou vzájemné důvěry⁴⁷. To znamená, že soudy členských států nejsou povinny respektovat odpovědi, které podaly na otázky unijního práva rozhodčí soudy, jež nejsou soudy členských států ve smyslu článku 267 SFEU.

70. Jestliže je tedy článek 101 SFEU pro unijní právní řád natolik základním ustanovením, skutečnost, že strany sporu vznesly a projednaly před rozhodčím soudem otázku neslučitelnosti mezinárodního rozhodčího nálezů s tímto ustanovením, nemůže být rozhodující, jelikož chování stran sporu v průběhu rozhodčího řízení by mohlo ohrozit účinnost tohoto článku, neboť rozhodčí soud v zásadě⁴⁸ nemůže předložit Soudnímu dvoru předběžnou otázku a jeho posláním nutně není výklad a aplikace unijního práva.

71. Z těchto důvodů nemůže být přezkum rozporu mezinárodních rozhodčích nálezů s normami evropského veřejného pořádku, který provádějí soudy členských států, vázán na to, zda byla tato otázka vznesena a projednána v rámci rozhodčího řízení, ani nemůže být omezen tím, že vnitrostátní právo zakazuje předmětný rozhodčí nález věcně přezkoumat.

72. Jinými slovy, jedna či více smluvních stran dohod způsobilých narušit hospodářskou soutěž nemohou tyto dohody vyloučit z přezkumu podle článků 101 a 102 SFEU tím, že si zvolí rozhodčí řízení.

2. Stanoví čl. 101 odst. 1 SFEU povinnost zrušit takový mezinárodní rozhodčí nález, jako je rozhodčí nález dotčený ve věci v původním řízení, který přiznává účinky licenční smlouvě týkající se patentu, jež stanoví pro celou dobu platnosti smlouvy úhradu běžných poplatků, a to i v případě, že je patent vztahující se na předmětnou technologii (v daném případě patent EP 177) se zpětnou účinností zrušen nebo že využívání dotyčné technologie neporušuje práva vyplývající z patentů (v daném případě patentů US 522 a US 140)?

a) Úvodní poznámky

73. Ze znění třetího částečného rozhodčího nálezů a z toho, jakým způsobem vyložil licenční smlouvu jediný rozhodce, vyplývá, že povinnost společnosti Genentech hradit společněm Hoechst a Sanofi-Aventis běžné poplatky, vypočtené na základě toho, kolik vyrobila léčivých přípravků využívajících tuto technologii, není vázána na podmínku, že je tato technologie chráněna patentem nebo že tato ochrana trvá⁴⁹.

74. Podle třetího částečného rozhodčího nálezů totiž postačuje ke vzniku povinnosti hradit běžné poplatky pouhé využití předmětné technologie v době platnosti licenční smlouvy⁵⁰.

47 — V tomto smyslu viz rovněž bod 154 mého stanoviska ve věci *Gazprom* (C-536/13, EU:C:2014:2414).

48 — Viz rozsudek *Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta* (C-377/13, EU:C:2014:1754), jakož i usnesení *Merck Canada* (C-555/13, EU:C:2014:92). V projednávané věci není rozhodce „soudem jednoho z členských států“ ve smyslu této judikatury, neboť jeho pravomoc není závazně stanovena, ale je výsledkem smluvní volby, kterou svobodně učinily smluvní strany licenční smlouvy, která vedla k vydání rozhodčích nálezů dotčených ve věci v původním řízení.

49 — V odpovědích na písemné otázky položené Soudním dvorem společností Genentech, Hoechst a Sanofi-Aventis, francouzská vláda a Komise zastávají názor, že se třetí částečný rozhodčí nález patentu EP 177 netýká. Komise má za to, že oba americké patenty (patenty US 522 a US 140) nemají pro třetí částečný rozhodčí nález o nic větší význam. Domnívá se, že podle práva použitelného na licenční smlouvu, a sice německého práva, nemá odvolání nebo zrušení patentu, který je předmětem licenční smlouvy, vliv na povinnost hradit poplatky, a dále uvádí, že německé právo umožňuje udělit licence i na technologie, které nejsou patentovány nebo nejsou patentovatelné. Společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis kladou důraz na to, že ze třetího částečného rozhodčího nálezů jasně vyplývá, že rozhodce společnosti Genentech nařídil, aby uhradila společnosti Sanofi dlužné poplatky, výlučně na základě toho, že Genentech využila při výrobě *Rituxanu* ve Spojených státech aktivátor, který je předmětem licenční dohody.

50 — Je nepochybné, že podle amerických soudů nejsou práva z patentů US 522 a US 140 porušena. Rozhodce dále v bodech 322 až 330 třetího částečného rozhodčího nálezů konstatoval, že aktivátor byl využíván k výrobě *Rituxanu* v období od 15. prosince 1998 do 27. října 2008. Viz bod 16 tohoto stanoviska.

75. V tomto ohledu Soudnímu dvoru nepřísluší, aby opětovně posuzoval nebo zpochybňoval skutková zjištění rozhodce a jeho výklad licenční smlouvy podle německého práva, podle kterého tato licenční smlouva stanoví povinnost hradit běžné poplatky bez ohledu na to, zda došlo ke zrušení jednoho nebo více patentů nebo zda nedošlo k porušení práv vyplývajících z tohoto patentu nebo patentů.

76. Předkládající soud se dále dotazuje Soudního dvora pouze na výklad článku 101 SFEU, takže odkazy společnosti Genentech na rozsudek Huawei Technologies (C-170/13, EU:C:2014:2391) a některé pasáže mého stanoviska předneseného v této věci⁵¹, které se týkaly pouze výkladu článku 102 SFEU, jsou bezpředmětné.

b) Argumenty účastnic řízení

77. Podle společnosti Genentech povinnost hradit předmětné běžné poplatky v případě, kdy je patent zrušen nebo nedochází k porušení práv vyplývajících z patentu, na nějž se vztahuje licence, uložená třetím částečným rozhodčím nálezem nejenže významně ovlivňuje obchod mezi členskými státy, ale také omezuje hospodářskou soutěž z hlediska účelu i z hlediska důsledku.

78. Pokud jde o ovlivnění obchodu mezi členskými státy, společnost Genentech uvádí, že dne 2. června 1998 udělila Komise registraci pro MabThera[®] podle nařízení Rady (EHS) č. 2309/93 ze dne 22. července 1993, kterým se stanoví postupy Společenství pro registraci a dozor nad humánními a veterinárními léčivými přípravky a kterým se zakládá Evropská agentura pro hodnocení léčivých přípravků⁵², platnou pro uvádění výrobku na trh v celé Unii. Společnost Genentech uvádí, že během relevantního období (v letech 1998 až 2008) vyrobila „rituximab“ pro účely uvedení na trh v různých členských státech, a to zejména ve Spolkové republice Německo, Španělském království, Francouzské republice, Italské republice a ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku. Poukazuje na to, že poplatky stanovené rozhodcem byly vypočteny na základě objemu světového prodeje konečných výrobků netto za období 1998 až 2008 a že s ohledem na významný objem prodeje v Unii během relevantního období ovlivňuje omezení hospodářské soutěže vyplývající z plateb uložených rozhodcem přímo obchod mezi členskými státy.

79. Společnost Genentech dále vysvětluje, že je znevýhodněna v hospodářské soutěži na trhu, jelikož je nucena platit za využití technologie, kterou mohou ostatní konkurenti využívat volně a zdarma.

80. Podle názoru Genentech byly dále společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis odměněny a bezdůvodně se obohatily tím, že jim byly vyplaceny⁵³ běžné poplatky za vědecké a technologické objevy, k nimž nijak nepřispěly. Společnost Genentech má za to, že mezinárodní rozhodčí nálezy dotčené ve věci v původním řízení oprávnily společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis v rozporu s unijním právem hospodářské soutěže k tomu, aby „vybíraly poplatky“ od svých konkurentů a aby finanční břemeno obecně nechaly nést farmaceutický průmysl, a konkrétně společnost Genentech a její dceřiné společnosti, které jsou činné jak v Evropě, tak ve zbývajících částech světa.

81. K hospodářské soutěži jako takové společnost Genentech uvádí, že Sanofi-Aventis je druhá největší farmaceutická skupina v Evropě z hlediska příjmů z léčivých přípravků na lékařský předpis a působí v oblasti výzkumu a vývoje, jakož i v oblasti výroby léčivých přípravků v několika terapeutických oborech. Dodává, že Sanofi-Aventis je jedním z hlavních konkurentů Roche (která je nyní 100% vlastníkem Genentech) v oblasti farmaceutického průmyslu zaměřeného na výzkum.

51 — C-170/13, EU:C:2014:2391.

52 — Úř. věst. L 214, s. 1, Zvl. vyd. 13/012, s. 151.

53 — Usnesením ze dne 3. října 2013 prohlásil cour d'appel de Paris (Odvolací soud v Paříži) třetí částečný rozhodčí nález, konečný rozhodčí nález a dodatek za vykonatelný. Došlo tudíž k výkonu v nich uložených povinností.

82. Společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis se naproti tomu domnívají, že rozhodčí nálezy, které Genentech napadá, mají jen velmi omezenou vazbu na Unii.

83. Tyto společnosti dále uvádějí, že poplatky, které má Genentech uhradit, se nezakládají na žádném evropském patentu a že napadené mezinárodní rozhodčí nálezy neměly na prodeje uskutečňované společností Genentech sebemenší vliv. Rovněž uvádějí, že rozhodce rozhodl pouze o tom, zda je společnost Genentech smluvně zavázána hradit poplatky stanovené licenční smlouvou, a že poplatky přiznané konečným rozhodčím nálezem společností Hoechst a Sanofi-Aventis byly vypočteny na základě světového prodeje Rituxanu⁵⁴, z něhož se Unie týká pouze 17 %, což odpovídá přibližně 18 miliónům eur za předmětné období 1998 až 2008.

c) Posouzení

84. Pokud jde o posouzení vlivu na obchod mezi členskými státy, ztotožňují se s názorem Komise vyjádřeným v jejích odpovědích na písemné otázky Soudního dvora, podle nichž bude na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda je s ohledem na charakteristiky předmětného trhu dostatečně pravděpodobné, že povinnost hradit poplatky vyplývající z konečného rozhodčího nálezu a z licenční smlouvy přímo nebo nepřímou, skutečně nebo potenciálně ovlivňuje obchod mezi těmito státy a že tento vliv není nezanedbatelný⁵⁴.

85. Co se týče omezení hospodářské soutěže, není třeba klást si na tomto místě otázku, zda byla společnost Genentech výkladem licenční smlouvy, který podal rozhodce, obchodně znevýhodněna, nebo zda by ze zpětného (nepochybně přínosného) pohledu takovou dohodu neuzavřela⁵⁵. Článek 101 SFEU si neklade za cíl obecným způsobem upravit obchodní vztahy mezi podniky, nýbrž pouze zakazuje určité typy dohod mezi podniky, jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu.

86. Soudní dvůr mimoto v rozsudku *Ottung* (320/87, EU:C:1989:195) posuzoval z hlediska práva hospodářské soutěže smluvní povinnost, na jejímž základě byl nabyvatel licence týkající se patentovaného vynálezu povinen hradit poplatek, a to bez časového omezení, tedy i po vypršení platnosti patentu.

87. V bodech 11 a 12 tohoto rozsudku Soudní dvůr prohlásil:

„Nelze vyloučit, že ustanovení licenční smlouvy zakotvující povinnost hradit poplatky může mít *jiný důvod než patent*. Takové smluvní ujednání totiž může vycházet spíše z *obchodní úvahy* týkající se hodnoty, která je přisuzována možností využití přiznaným licenční smlouvou. [...]

54 — Podle Komise některé skutečnosti nasvědčují tomu, že povinnost platit předmětné poplatky takový vliv mít může. „Zprv je působnost licenční smlouvy celosvětová, a zahrnuje tedy i celou Evropskou unii [...]. Z druhé se licenční smlouva týká technologie, která byla podle názoru rozhodce využita k výrobě rituximabu, aktivní složky léčivého přípravku MabThera⁵⁴, který byl uveden na trh v Unii. Zatřetí, MabThera⁵⁴ je registrován [...] podle [č]lánku 3 [nařízení (EHS) č. 2309/93]. Začtvrté společnost Genentech podle všeho uvedla MabThera⁵⁴ na trh přinejmenším v Německu, Francii a Itálii. Zapáté se jeví, že Sanofi a [Genentech, která je nyní součástí skupiny Roche] jsou významnými konkurenty v oblasti farmaceutického výzkumu a zejména potenciálními konkurenty v oblasti působení Rituxanu⁵⁴ (a MabThera⁵⁴). Zašesté povinnost hradit poplatky může zvýšit výrobní náklady Genentech a vést k omezení hospodářské soutěže na trzích se stávajícími výrobky a technologiemi, zejména v oblasti působení MabThera⁵⁴. Zasedmé Rituxan⁵⁴ a MabThera⁵⁴ podle všeho generují zisk přesahující jednu miliardu eur, a lze je tudíž považovat za léky ‚blockbuster‘“.

55 — Jak uvedly společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis ve svých odpovědích na písemné otázky položené Soudním dvorem, „samotná skutečnost, že úhrada smluvních poplatků, které je třeba podle [l]icenční smlouvy uhradit, může případně finančně zatěžovat nabyvatele licence, v daném případě Genentech, nepostačuje k tomu, aby se jednalo o omezení hospodářské soutěže. Taková finanční zátěž je jednoduše výrazem obchodní povahy licenční smlouvy, která byla uzavřena obezřetnými a stejně silnými obchodními podniky za plné znalosti věci a která se jako každá jiná obchodní smlouva může ukázat jako obchodně méně výhodná, než bylo původně tou či onou smluvní stranou předpokládáno“.

V případě, že byla povinnost hradit poplatky stanovena na neomezenou dobu, a je tudíž tvrzeno, že tato povinnost váže dlužníka po uplynutí platnosti dotčeného patentu, vyvstává otázka, zda s ohledem na ekonomické a právní souvislosti licenční smlouvy může povinnost hradit i nadále poplatky omezit hospodářskou soutěž ve smyslu článku [101] odst. 1⁵⁶.

88. Podle Soudního dvora může dotyčná povinnost porušovat čl. 101 odst. 1 SFEU v případě, že licenční smlouva nepřiznává nabyvateli licence právo vypovědět tuto smlouvu s přiměřenou výpovědní lhůtou, nebo pokud se snaží omezit činnost nabyvatele licence po vypovězení smlouvy⁵⁷.

89. I když je pravda, že se uvedený rozsudek týkal hospodářských a právních okolností lišících se nepatrně od těch, které jsou dotčeny ve věci v původním řízení⁵⁸, mám za to, že lze tuto judikaturu na projednávanou věc analogicky použít.

90. Třetí částečný rozhodčí nález potvrzuje, že povinnost společnosti Genentech hradit poplatky vyplývala nikoliv z využívání technologie chráněné platnými patenty, nýbrž výlučně z předmětné licenční smlouvy⁵⁹. Z výkladu licenční smlouvy, který podal rozhodce na základě německého práva, jasně vyplývá, že obchodním účelem této smlouvy bylo umožnit společnosti Genentech využívat předmětný aktivátor, a vyhnout se tak žalobám ve věci patentu. Vzhledem k tomu, že společnost Genentech na rozdíl od jiných uživatelů aktivátoru, kteří takovou licenční smlouvu s Hoechst a Sanofi-Aventis neuzavřeli, skutečně využívala po dobu platnosti dané licenční smlouvy tohoto „dočasného příměří“⁶⁰, nebylo možné vrátit poplatky za využívání aktivátoru, které měla Genentech podle smlouvy uhradit, a to i přesto, že nedošlo k porušení práv vyplývajících z předmětných patentů nebo že tyto patenty byly zrušeny.

91. Mimoto byla povinnost hradit poplatky stanovena pouze po dobu platnosti této licenční smlouvy, kterou Genentech mohla svobodně ukončit na základě velmi krátké, dvouměsíční výpovědní lhůty⁶¹. Po vypovězení licenční smlouvy se tedy Genentech nacházela přesně v téže situaci jako ostatní uživatelé předmětného aktivátoru⁶².

92. Rovněž podotýkám, že společnost Genentech mohla v období po ukončení smlouvy jednat svobodně bez omezení a nebyla vázána ujednáním smlouvy, které by jí zakazovalo napadnout platnost předmětných patentů nebo porušení práv z nich vyplývajících. Po ukončení licenční smlouvy ostatně Genentech podala žalobu na neplatnost patentů k United States District Court for the Northern District of California (Soud Spojených států pro severní obvod státu Kalifornie, Spojené státy).

56 — Zdůrazněno autorem tohoto stanoviska.

57 — Viz rozsudek Ottung (320/87, EU:C:1989:195, bod 13). Genentech má za to, že Komise ve svém rozhodnutí ze dne 2. prosince 1975 v řízení podle článku [101 SFEU] (IV/26.949 – AOIP v. Beyrard) (Úř. věst. L 6, s. 8) „prohlásila, že o omezení hospodářské soutěže se jedná v případě, kdy ustanovení licenční smlouvy týkající se patentu ‚stanoví úhradu poplatků ve prospěch poskytovatele licence, aniž by byly jeho patenty využívány‘. Podle Komise [...] je takové ustanovení licenční smlouvy ‚rovněž rozporu s článkem [101] odst. 1 stejně jako povinnost hradit poplatky po uplynutí platnosti patentů‘“ (zdůrazněno autorem tohoto stanoviska). Námitky společnosti Genentech se týkají ujednání, které jí jako nabyvateli licence ukládá povinnost hradit poplatky, jestliže vyrábí výrobky uvedené ve smlouvě, aniž využívá patenty poskytovatele licence. V uvedeném rozhodnutí Komise vyslovila názor, že smluvní ujednání omezuje hospodářskou soutěž, jelikož stanoví úhradu poplatků ve prospěch poskytovatele licence, aniž jsou jeho patenty využívány. V tomto ohledu měla Komise za to, že toto smluvní ustanovení je stejné jako ujednání smlouvy zakotvující povinnost hradit poplatky po uplynutí doby platnosti patentu neslučitelné s čl. 101 odst. 1 SFEU. Je třeba poznamenat, že Komise stejně jako Soudní dvůr v bodě 13 rozsudku Ottung (320/87, EU:C:1989:195) zdůraznila, že „[p]ovinnost hradit poplatky po uplynutí platnosti patentu [...] porušuje [...] článek [101], jelikož smlouva neopravňuje nabyvatele licence smlouvu ukončit“ (zdůrazněno autorem tohoto stanoviska).

58 — Projednávaná věc se týká případu, kdy byl patent zrušen nebo nedošlo k porušení práv z něj vyplývajících, zatímco věc, ve které byl vydán rozsudek Ottung (320/87, EU:C:1989:195), se týkala uplynutí doby platnosti patentů.

59 — Společnosti Hoechst a Sanofi-Aventis uvádějí, že vnitrostátní právní úpravy několika členských států stanoví, že v případě zrušení patentu je nabyvatel licence oprávněn přestat poplatky do budoucna hradit, nemůže však požadovat vrácení již zaplacených poplatků.

60 — Viz bod 315 třetího částečného rozhodčího nálezu.

61 — Ve věci, ve které byl vydán rozsudek Ottung (320/87, EU:C:1989:195), byla stanovena šestměsíční výpovědní lhůta, jejíž běh končil 1. října každého roku.

62 — Jak naopak uvádí Komise ve svém vyjádření, „povinnost i nadále hradit poplatky bez možnosti smlouvu s přiměřenou výpovědní lhůtou ukončit by bez ekonomického odůvodnění zvyšovala náklady nabyvatele licence na výrobu, omezila by hospodářskou soutěž na trhu se stávajícími výrobky a technologiemi a odradila by nabyvatele licence od investování do vývoje a zlepšování technologií“.

93. Genentech je ovšem toho názoru, že z rozsudku *Windsurfing International v. Komise* (193/83, EU:C:1986:75) vyplývá, že porušení čl. 101 odst. 1 SFEU se považuje za prokázané, pokud je osoba oprávněná z licence k patentu povinna hradit poplatky vypočtené na základě čisté prodejní ceny výrobku, na který se patent nevztahuje.

94. V tomto rozsudku Soudní dvůr v zásadě rozhodl, že systém výpočtu poplatků na základě čisté prodejní ceny kompletního plavidla pro windsurfing byl způsobilý omezit hospodářskou soutěž, pokud jde o plováky, na které se patent nevztahoval⁶³. V tomto ohledu Soudní dvůr v bodě 65 tohoto rozsudku uvedl, že existuje poptávka jak po samostatném lodním zařízení, tak po samostatných plovácích.

95. Nicméně podle tohoto rozsudku podmínil majitel patentu předmětnou klauzulí, a to v rozporu s čl. 101 odst. 1 písm. c) SFEU, uzavření smlouvy tím, že druhá smluvní strana bude souhlasit s dodatečnými plněními⁶⁴, která dle své povahy nebo obchodního využití, nesouvisela s předmětem smlouvy. Ve věci v původním řízení však nic nenasvědčuje tomu, že by v důsledku výkonu třetího částečného rozhodčího nálezu vznikly společnosti Genentech povinnosti, které by svou povahou nebo obchodním využitím s předmětem licenční smlouvy nesouvisely.

96. Podle rozhodce totiž bylo obchodním účelem licenční smlouvy vyhnout se žalobám týkajícím se patentů, a výpočet poplatků proto byl zcela nezávislý na existenci či neexistenci platného patentu na konečný výrobek.

97. Jsem tudíž toho názoru, že článek 101 SFEU nebrání tomu, aby v případě, že došlo ke zrušení patentů chránících technologii nebo nedošlo k porušení práv z těchto patentů vyplývajících, byla považována za účinnou licenční smlouva, která stanoví nabyvateli licence povinnost hradit poplatky za samotné využití práv spojených s patenty, jichž se týká licenční smlouva, jestliže obchodním účelem této licenční smlouvy je umožnit nabyvateli využívat předmětnou technologii a vyhnout se přitom žalobám ve věci patentů a jestliže může nabyvatel licence licenční smlouvu s přiměřenou výpovědní lhůtou ukončit, a to i v případě, že došlo ke zrušení patentů chránících technologii nebo nedošlo k porušení práv vyplývajících z těchto patentů.

3. K použitelnosti nařízení o výjimce týkajících se převodu technologií

98. Společnosti Genentech, Hoechst, Sanofi-Aventis, nizozemská vláda a Komise předložily vyjádření k aplikaci ustanovení nařízení Komise (EU) č. 316/2014 ze dne 21. března 2014 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie dohod o převodu technologií⁶⁵.

99. Francouzská vláda se naopak domnívá, že s ohledem na to, že se předložená otázka týká provádění licenční smlouvy v období od 15. prosince 1998 do 27. října 2008, mělo by se na předmětné období použít nařízení Komise (ES) č. 240/96 ze dne 31. ledna 1996 o použití čl. [101] odst. 3 [SFEU] na kategorie dohod o převodu technologií⁶⁶ a nařízení č. 772/2004.

100. Podle mého názoru není v projednávané věci namístě zkoumat použitelnost těchto tří nařízení „o výjimce“.

63 — Viz rozsudek *Windsurfing International v. Komise* (193/83, EU:C:1986:75, bod 67).

64 — Předmětné ujednání licenční smlouvy zavazovalo nabyvatele licence hradit poplatky za lodní zařízení, která byla vyrobena na základě patentu týkajícího se pouze vybavení, a to na základě ceny kompletního plavidla pro windsurfing, které sestávalo z lodního zařízení a plováků, přičemž plováky patentem chráněny nebyly.

65 — Úř. věst. L 93, s. 17.

66 — Úř. věst. L 31, s. 2.

101. Nejenže nemá Soudní dvůr k dispozici dostatečné informace, aby mohl takové posouzení provést, ale bylo by to nadbytečné, jelikož v souladu s rozsudkem *Ottung* (320/87, EU:C:1989:195) čl. 101 odst. 1 a 2 SFEU podle mého názoru neukládá povinnost zrušit třetí částečný rozhodčí nález. Podotýkám, že tato nařízení o výjimce používají čl. 101 odst. 3 SFEU⁶⁷ na kategorie dohod o převodu technologií a odpovídající jednání ve vzájemné shodě, kterých se účastní pouze dva podniky a *na něž se vztahuje čl. 101 odst. 1 SFEU*.

102. Navíc jsem toho názoru, že nelze přijmout vyjádření společnosti Genentech, podle něhož povinnost hradit poplatky na základě souhrnu tržeb z prodeje MabThera[®], kterou jí ukládá třetí částečný rozhodčí nález, představuje tvrdé omezení podle čl. 4 odst. 1 písm. a) a d) nařízení č. 316/2014.

103. Ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, totiž nevyplývá, že by účelem nebo důsledkem licenční smlouvy a třetího částečného rozhodčího nálezu bylo omezit společnost Genentech v tom, aby si sama určovala cenu, za kterou prodává své výrobky třetím osobám⁶⁸, nebo ji omezit ve „využívání vlastních technologických práv“ či v „provádění výzkumu a vývoje“⁶⁹.

VI – Závěry

104. Navrhuji proto, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky předložené cour d'appel de Paris (Odvolací soud v Paříži) následovně:

„Článek 101 SFEU neukládá v případě, že došlo ke zrušení patentů chránících technologii nebo nedošlo k porušení práv z těchto patentů vyplývajících, povinnost zrušit mezinárodní rozhodčí nález, podle něhož je účinná licenční smlouva, jež ukládá nabyvateli licence povinnost hradit poplatky za samotné využívání práv spojených s patenty, jichž se licenční smlouva týká, jestliže je obchodním účelem této licenční smlouvy umožnit nabyvateli licence využívat předmětné technologie a vyhnout se přitom žalobám ve věci patentů, a to za podmínky, že má nabyvatel licence možnost tuto smlouvu s přiměřenou výpovědní lhůtou ukončit, že může napadnout její platnost nebo porušení patentů a může po ukončení licenční smlouvy jednat dle své vůle.“

67 — Právním základem všech tří předmětných nařízení je nařízení č. 19/65.

68 — Viz čl. 4 odst. 1 písm. a) nařízení č. 316/2014. V tomto smyslu viz čl. 101 odst. 1 písm. a) SFEU.

69 — Viz čl. 4 odst. 1 písm. d) nařízení č. 316/2014. V tomto smyslu viz čl. 101 odst. 1 písm. b) SFEU.